

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Střední průmyslová škola strojnická Vsetín
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0483
Autor	Ing. Miroslav Václavík
Název šablony	III/2
Název DUMu	19.17 CHEMICKO-TEPELNÉ ZPRACOVÁNÍ - CEMENTOVÁNÍ
Tematická oblast	Tepelné zpracování
Předmět	Strojírenská technologie
Druh učebního materiálu	<i>Prezentace</i>
Anotace	Prezentace je zaměřena na základní poznatky o chemicko-tepelném zpracování - cementování.
Vybavení, pomůcky	PC, dataprojektor
Ověřeno ve výuce dne, třída	30.9.2013, 2.A

Výukové cíle

- Žák se bude orientovat v oblasti základních znalostí chemicko-tepelného zpracování - cementování.

Klíčová slova

- Ohřev
- Cementování
- Sycení uhlíkem
- Cementační vrstva
- Cementační prostředí
- Kalení
- Tvrdost

CHEMICKO-TEPELNÉ ZPRACOVÁNÍ - CEMENTOVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

PODSTATA CHEMICKO-TEPELNÉHO ZPRACOVÁNÍ

- Sycení povrchu součásti různými prvky, aby se dosáhlo na povrchu požadovaných vlastností (tvrdost, žáruvzdornost, korozivzdornost, zvýšení proti cyklické únavě...).
- ***Dochází k difúzi prvku do hloubky,***

CEMENTOVÁNÍ

(Cementace)

- nejdůležitější typ
- ocel s obsahem C do 0,3% se nasycuje v cementačním prostředí uhlíkem na obsah 0,7-0,9%
- ohřev materiálu je vždy v oblasti austenitu
- nauhličená vrstva je hluboká 0,5-1,5mm
- cementační oceli - 12 020, 14 220, 16 420...
- po cementování se kalí a nízkoteplotně popouští, tvrdost 61-63 HRC

POŽADAVKY NA POVRCH MATERIÁLU

- stav povrchu před cementací – bez rzi, mastnoty, lépe hrubší opracování
- ochrana proti nacementování:
  - přídavek na obrábění
  - ochranné pasty
  - mědění

CEMENTAČNÍ PROSTŘEDÍ

- **Pevné**

- cementační prášek (dřevěné uhlí + uhličitán barnatý)
- při ohřevu se z dřevěného uhlí uvolňuje CO_2 , reaguje na CO a ten se rozpadá na C a další CO_2 → cementování probíhá přes plynnou fázi
- přítomnost BaCO_3 urychluje reakci
- teplota cca 880°C
- doba 1 hod na 0,1mm hloubky, nejdelší doba sycení
- součásti zasypané práškem v krabicích, hloubka vrstvy pod a nad součástí 20-40mm
- utěsnění víka krabice
- chlazení na vzduchu

CEMENTAČNÍ PROSTŘEDÍ

- **Kapalné**

- solné kyanidové lázně – **prudce jedovaté**
- součásti se předehřívají na 300-400°C
- teplota lázně 880-920°C
- hloubka vrstvy cca 0,3 mm na 1 hod
- proti oxidaci kyanidů se pokrývá lázeň šupinkovým grafitem
- nutné odsávání výparů

CEMENTAČNÍ PROSTŘEDÍ

- **Plynné - nejpoužívanější**

CO, CO+CH₄ – založené na chemické reakci směšovaných
vháněných plynů do pece, kde hoří

Cementace v Monocarbu

- teplota 920°C, do pece se vpouští kapalina (Teral – silice, aceton, ethylalkohol nebo petrolej, ethylalkohol, lakový benzín) a atmosféra se zapálí
- vsázka se vyjme a ochladí na vzduchu

Cementace v generátorové atmosféře

- do pece se přivádí endoatmosféra vytvořená krakováním propanu a zemního plynu
- přivádí se tolik vzduchu, aby docházelo k nedokonalému spalování, hořlavá, výbušná a jedovatá atmosféra

Otázky

- Jaký je účel cementování?
- Jakou strukturu musíme pro cementování vytvořit ohřevem materiálu?
- Co se po cementování vždy provádí?
- Čím jsou typické cementační oceli?

Použité zdroje obrázků